Kemenesaljai Digitális Könyvtár
2019.12.04. 14:13

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Szociális menedzser szakirányú továbbképzési szak

Nagy Zoltán

A magyar szociális segélyezési rendszer átalakulása napjainkig

Wetzlné Dr. László Márta

2018.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés ... 3
2. Szociális segélyezési rendszer rövid történeti bemutatása ... 5
2.1. Jóléti állam típusai ... 5
2.2. Szociális segélyezési rendszer a rendszerváltás előtt ... 5
2.3. Szociális segélyezési rendszer a rendszerváltás után ... 8
2.4. Magyar társadalombiztosítási rendszer történeti áttekintése ... 10
3. Segélyezési rendszer jogi háttere, jelenlegi segélyezési formák rövid bemutatása ... 14
3.1. Segélyezési rendszer jogi szabályozásának bemutatása ... 14
3.2. Jelenlegi segélyezési formák bemutatása ... 16
4. Segélyezési rendszer átalakulása a járási rendszerek újbóli bevezetésével ... 18
4.1. Az önkormányzati segélyezés 2015-től ... 18
4.2. Segélyhez jutás feltételei az önkormányzati rendszerben általánosságban ... 21
4.3. A rendkívüli települési támogatás összehasonlító vizsgálata három település (Celldömölk, Sárvár, Mesteri) tekintetében ... 24
5. A jelenlegi segélyezési rendszer kialakulása, összehasonlító vizsgálata a 2015. év előtti állapottal ... 29
5.1. Magyary program hatása a közigazgatás átalakulására ... 29
5.2. A járási rendszer újbóli kialakulása, hatása az önkormányzati rendszerre ... 31
6. Összegzés ... 37
Bibliográfiák ... 41
Hallgatói nyilatkozat ... 44

1. Bevezetés

Szakdolgozatom témája a magyar szociális segélyezési rendszer átalakulása napjainkig. Választásomat nagyban befolyásolta, hogy a mindennapi munkavégzésem jelentős részében segélyezéssel foglalkozom önkormányzati szinten, és szeretném meglévő ismereteimet kibővíteni, elmélyíteni rendszerszinten. Véleményem szerint ez hozzájárul ahhoz, hogy a szakmai munkámat professzionális szakemberként végezzem a továbbiakban. Szeretnék a dolgok mögé látni.

A járási rendszer kialakításával a segélyek nagy része átkerült a járási hivatalok hatáskörébe az önkormányzatoktól. Az önkormányzatok segélyezési rendszere a 2015. év előtti időszakhoz képest nagyon minimálisra csökkent. Szakdolgozatomban válaszokat szeretnék találni arra, hogy a segélyezési rendszer megreformálása előbbre vitte-e a segítő lehetőségek tárházát, továbbá, hogy elérhetőbbé váltak-e a szociális ellátások a rászoruló emberek számára. Könnyebb vagy nehezebb az adott szociális ellátás igénybevétele.

Tapasztalatom szerint a társadalomban él egy szűk réteg, amely a különféle segélyezési formák igénybevételével próbál „túlélni". A gyakorlat azt mutatja, hogy azok az emberek, akiknek életükben valamilyen nem várt nagy összegű anyagi kiadás történik és addig nem szorultak ilyen ellátásra ők nem, vagy nem szívesen veszik igénybe az ilyen típusú ellátásokat. Megalázónak érzik, hogy úgymond egy idegentől kell pénzt kérni. Hogyan lehetne ezen változtatni? Hogyan lehetne egy szigorú (visszaélések miatt), de igazságos rendszert létrehozni? Vagy ilyen a mai magyar segélyezési rendszer? Többek között ezekre a kérdésekre is keresem a válaszokat.

Szeretnék tisztább képet adni arról, hogy a segélyek az általam gondolt célokat szolgálják-e. Úgy gondolom a támogatásoknak egy nem várt élethelyzet megoldásának a segítése lenne a célja. Rövidebb, illetve hosszabb távon, de ennek valamikor vége kell, hogy legyen. Véleményem szerint az embereknek nem lehet az a célja, hogy életüket anyagilag a hivatal által folyósított segélyek révén biztosítsák. A bevezetés után a második fejezetben a szociális segélyezési rendszer történeti bemutatására kerül sor. A harmadik fejezetben a segélyezési rendszer jogi hátterének vizsgálata, illetve a segélyezési formák bemutatása történik. A következő fejezetben a segélyezési rendszer átalakulását mutatom be. Azt, hogy a járási rendszer újbóli bevezetése milyen hatással volt a szociális terület e részére. Bemutatom,

hogyan hatott az átalakulás Celldömölk, Sárvár városra, illetve Mesteri községre. Az ötödik fejezetben a jelenlegi segélyezési rendszer kialakulását vizsgálom, illetve összehasonlító vizsgálatát végzem el a járás előtti időszakkal. Fontosnak tartom megemlíteni dolgozatomban Magyary Zoltán munkásságát, mivel úgy gondol, hogy nagy hatással volt a magyar közigazgatási rendszer fejlődésére. Az utolsó fejezetben következtetéseim, javaslataim ismertetésére kerül sor.

Munkám során szerzett gyakorlati tapasztalataimat is megjelenítem a téma feldolgozása során, ezáltal is rávilágítva a rendszer esetleges hibáira, pozitívumaira.

2. Szociális segélyezési rendszer rövid történeti bemutatása

2.1. Jóléti állam típusai

Bevezetőmben fontosnak tartom a jóléti állam csoportosításának bemutatását, mivel ez nagyban befolyásolja egy adott ország szociális ellátásának főbb irányvonalait. A gondoskodó állam funkcióinak meghatározásánál Gosta Esping Andersen kategorizálását veszem alapul. *„A dán származású svéd kutató a jóléti kapitalizmus három világát a szociáldemokrata a konzervatív és a liberális jóléti rendszereket különböztette meg.”*[1] A szociáldemokrata modellre jellemző, hogy minden állampolgár egyformán részesül a jóléti szolgáltatásokból. Nem csak a szegényebb réteg, hanem a középosztály is azonos módon részesül a szolgáltatásokból. A konzervatív jóléti államokra jellemző, hogy a juttatások szorosan kapcsolódnak a munkavégzéshez. Az állam e jóléti rendszerben is jelentős szerepet játszik, a magánszektor elhanyagolható. A legnagyobb ellátásbeli különbségek a liberális rendszerekben jelennek meg itt. A társadalom két részre szakad az állam szolgáltatásait igénybe vevőkre, illetve a tehetősebbekre, akik magánbiztosításokkal rendelkeznek. A gazdagabb rétegnek nem érdeke a jóléti szolgáltatások fejlesztése, mivel nem vagy kevésbé részesülnek a szolgáltatásokból. Hazánk jóléti rendszere nem sorolható be az Esping-Andersen féle hármas csoportosításba.[2] Magyarország jóléti rendszerére a vegyes, hibrid jelző használható. Az egészségügyi ellátás a szociáldemokrata típus szerint működik, mert lényegében mindenkire kiterjed. A nyugdíjakra pedig a konzervatív modell a mérvadó. A liberális elemeket – miket például a Bokros csomag tartalmazott, elutasította a társadalom. A magyarok nagy többsége e rendszer pártján áll, amit a politikai elit tiszteletben tart.[3]

2.2. Szociális segélyezési rendszer a rendszerváltás előtt

Már az I. világháború alatti időszakban is beszélhetünk segélyezésről. Robert Castel elmélete szerint két tényező befolyásolja, hogy a társadalom szándékozik-e segélyezni a hozzá fordulót. Egyrészt a segélyt nyújtók és a segélyezettek közötti közelség, másrészt a munkavégzésre való alkalmatlanság. A háború alátámasztja Castel elképzeléseit, mert társadalmunkban erősödik a nemzeti összetartozás érzése. A segélyt nyújtók és a segítséget igénybe vevők között ezen időszak alatt erősödik a közeli kapcsolat érzése, hiszen épp az egy

[1] Szociálpolitika / Tomka Béla. – Budapest: OSIRIS, 2015. 136.o.
[2] Szociálpolitika / Tomka Béla. – Budapest: OSIRIS, 2015. 139-142. o.
[3] http://hvg.hu/itthon/20110124_joleti_allam (2017.11.26.)

nemzethez tartozás miatt viszik el a háborúba a családfenntartókat, gyermekeket, férjeket. Ebben az esetben a munkára való képtelenség háttérbe szorult. A segélyezési rendszerben megkülönböztették a háború miatti segélyezetteket a közsegélyesektől.[4]

Az 1920-as években Budapesten körülbelül 1,5 millióan éltek, jellemző volt a vidéki szegényebb településekről a fővárosba történő költözés. A településeken az *„elüljáróságok és a velük kapcsolatos hatósági szervek (Hanvai, 1915:3)”*[5] végezték a közsegélyeket igénybe vevők ellátását. Két féle segélyezési típust különböztetünk meg: a rögtöni, illetve esetről esetre való segélyezést, maximum 40 korona lehetett. Az állandó segély mértéke havi szinten 15 korona volt. Természetbeni ellátásban is részesülhettek a rászorulók: tűzifa, különböző élelmiszerek, illetve ruházat formájában. A szegényebb rétegnek ingyenes volt az orvosi és a gyógyszerellátás. Kisebb kölcsönöket is lehetett igényelni segély gyanánt. Már közel 100 évvel ezelőtt is az ingyenes temetés közsegélynek számított.[6]

Napjainkban is léteznek ezek a segélyezési típusok, természetesen más néven találhatóak meg a jelenlegi jogrendszerünkben. Bizonyos szempontból a 100 évvel ezelőtti, illetve a mostani ellátási rendszer között találunk hasonlóságokat. A Népsegítő Irodákban véleményem szerint a mai értelemben vett jogi tanácsadás folyt, többnyire lakásproblémákkal kapcsolatban.

Az 1960-as évek közepétől figyelhető meg a szociálpolitika fellendülése, mivel az államapparátus felismerte e terület fontosságát. A Kádár-rendszerre jellemző volt a teljes foglalkoztatottság. A nők munkába állítását pedig gyermekgondozó intézmények létrehozásával segítették. A kommunista Magyarországon a jövedelmek szinte csak munkából származhattak, ezért a segélyezési rendszer nem vagy csak alig működött. De facto kötelező volt a munkavállalás, a nem dolgozó férfiak ellen az állam fellépett.[7] Véleményem szerint segélyezési szempontból egy torz rendszer alakult ki, mivel minden szociális ellátás a munkához kapcsolódott, ezáltal egy bújtatott segélyezési rendszerről beszélhetünk. A bújtatott segélyezési rendszer alatt a kötelező munkavállalást értem. Ez azt hozta magával, hogy szinte mindenkinek volt munkahelye, de nem mindenkinek volt a munkahelyen belül munkája. Jellemző volt az erős állami beavatkozás a munkahelyek életben tartásához. Szociális

[4] A szociális munka története Magyarországon (1817-1990) / Pik Katalin – Budapest: Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, 2001. 143. o.
[5] A szociális munka története Magyarországon (1817-1990) / Pik Katalin – Budapest: Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, 2001. 144. o.
[6] A szociális munka története Magyarországon (1817-1990) / Pik Katalin – Budapest: Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, 2001. 143-144. o.
[7] Szociálpolitika / Tomka Béla. – Budapest: OSIRIS, 2015. 77-78. o.

szempontból ez a rendszer biztosított egy minimumot a létfenntartáshoz, de ez által teljes mértékben kiszolgáltatottá tette az állampolgárokat az állammal szemben.

A segélyezési rendszert befolyásolja, hogy ki milyen ellátásban részesül, ezért fontosnak tartom megemlíteni a nyugdíjbiztosítási rendszer bevezetését, ami 1928-ban történt hazánkban. A két világháború közötti időszakban Magyarország társadalombiztosítási rendszerére a porosz modell volt a jellemző. Országunkban ez abban nyilvánult meg, hogy a munkanélküli-biztosítás nem történt meg. 1944. december 22-én létrehozták a Népjóléti Minisztériumot. Ehhez képest 4 évnek kellet eltelnie ahhoz, hogy meginduljon a társadalombiztosítás különböző intézményeinek a centralizációja. 1947-ben a kormány elfogadta az öregségbiztosításban a felosztó-kirovó rendszerre történő áttérést a várományfedezeti rendszerről. Az 1950-es évek elején fogadták el az első egységes nyugdíjtörvényt. 1972. évi II. törvény rendelkezett arról, hogy Magyarország minden lakosát állampolgári jogon illeti meg az orvosi ellátás. 1975. évi II. törvény szabályozta a társadalombiztosítási ellátásokat, ami négy biztosítási ágra tagolódott. (Baleseti ellátás, nyugellátás, családi pótlék, betegségi és anyasági ellátás.) 1989-ben történt meg a társadalombiztosítás kiválása az állami költségvetésből.[8]

Úgy gondolom a második világháború utáni időszakban beszélhetünk a szociális juttatások permanens emeléséről. Ezen időszak alatt nem a gazdasági, társadalmi tényezők jelentőségét hangsúlyozhatjuk, hanem a politikai befolyást. Nagy problémának tartom, hogy ideológiai tényezők befolyásolták a jóléti rendszer alakulását. Eleinte a szociális juttatások *„ajándékként jelentek meg, mint amelyek a kormány és a párt néppel szembeni jóindulatát és törődését tükrözték, s nem úgy, mint amelyekre a polgárok jogot is formálhattak."*[9]

Összességében a rendszerváltást megelőző időszakra kijelenthetjük, hogy létezett már Magyarországon a segélyezés, csak nem éppen a legigazságosabb formában. Úgy gondolom a mai rendszer hiányosságai, gyengeségei ezen időszakra vezethetők vissza. Véleményem szerint egy rászoruló, elesett ember tekintetében kívülállóként nem lehet meghatározni, hogy mi az igazságos. A segélyezési rendszer egységes elv alapján működik, amit a törvények szabályoznak. A törvényekben foglalt segélyek összege, míg az egyik embernek tényleges

[8] A magyar társadalombiztosítási és szociális ellátások rendszere / Homicskó Árpád Olivér – Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, 2016. 30-31. o.
[9] Szociálpolitika / Tomka Béla. – Budapest: OSIRIS, 2015. 107. o.

segítség, korántsem biztos, hogy a másik rászoruló számára is az. A segélyezési rendszer általános, nem egyedi.

2.3. Szociális segélyezési rendszer a rendszerváltás után

A neoliberális és neokonzervatív törekvések már világszerte felerősödtek a rendszerváltás idejére. Megfigyelhető, hogy a piac szerepe egyre inkább erősödik, az állami szerepvállalás pedig háttérbe szorul. Természetesen ezek a változások befolyásolják egy ország jóléti rendszerét.
A segélyezési rendszer alapjait a szociális és a gyermekvédelmi törvény rakta le, napjainkig e törvényt több mint százszor módosították.[10]

Nagyon nehézkesen kezdődött a szociálpolitika reformja, mivel az első kormány nem merte vállalni a szociális juttatások kötelezettségvállalásának jelentős csökkentését. A második kormány 1995 után lépte meg a szociálpolitikai ellátórendszerek jelentős átalakítását. Megjelentek a civil nonprofit szervezetek, erősödtek az emberi, kisebbségi, gyermeki jogok. Bővültek a szociális szolgálatok, amik egyre emberségesebben, illetve szakszerűbben látták el a feladatukat. 1995 óta fontos szemponttá vált, hogy az univerzális pénzbeli és természetbeni ellátásokat minimálisra kell csökkenteni. Fontos érv e mellett, hogy olyan embernek is adnak támogatást, aki erre nincsen ráutalva.[11]

1990 tavaszán vezette be az előző kormány, hogy állampolgári jogon jár a családi pótlék. 1992-ben deklarálta a konzervatív kormány az univerzális várandósági pótlékot. Ebben az évben kezdődött az univerzalitás visszavonása is. Ez azt jelentette, hogy jövedelem határhoz kötötték bizonyos ellátások igénybevételét. A szociális ellátások univerzális köre jelentősen visszaszorult. Fennmaradt elemei: anyasági támogatás, vakok járadéka, három- és többgyermekesek családi pótléka. Nagyon fontos lépésnek tartom az univerzális ellátások körének csökkentését. Helyesnek tartom a szolgáltatások jövedelemhatárhoz kötött elérését. Szerintem nincs az a társadalom, amely hosszú távom elbírná napjainkban, a mindenki számára egyenlő mértékben elérhető szociális ellátásokat. Azonban ezen ellátásokon belül sem tehetünk egyenlőséget. Viszont az egészségügyi ellátás minden állampolgár számára egyenlő mértékben biztosított, ami helyes megítélésem szerint. De, például a rendkívüli települési támogatás már nem jár állampolgári jogon mindenkinek, hanem a törvényi

[10] Esély 2015/3 Mózer Péter és mtsai / A segélyezési rendszer változásai 43. o.
[11] http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/ferge_szocialis_tv.pdf 3-5. o.

szabályozás szerint jövedelem határhoz van kötve. Gondoljuk bele, ha ezen ellátásra is az univerzalitás lenne a jellemző, akkor ezt mindenki igénybe vehetné jövedelmi viszonyaitól függetlenül. Ez szerintem több önkormányzatot csőd közeli állapotba juttatna.

A rendszerváltás után a kormányok felismerték, hogy az embereket a munka világában tartására, illetve bekapcsolódására kell, ösztönzi. Több programban is megfigyelhető. 2009-ben alakult ki az aktív korúak ellátásainak rendszere, az Út a munkához program során. A tartósan munkanélküliek két fajta ellátási formában részesülhettek: rendelkezésre állási támogatásban, illetve rendszeres szociális segélyben. Lényeges különbség, hogy az utóbbiak mentesültek a közfoglalkoztatási kötelezettség alól. Az előzőt pedig azok kaphatták, akik nem vettek részt a közfoglalkoztatás rendszerében, de munkára képesnek minősültek. 2011-ben a rendelkezésre állási támogatást átnevezték bérpótló juttatásra, majd még ebben az évben foglalkoztatást helyettesítő támogatásnak. 2012-ben 20%-al csökkentette az Országgyűlés a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, ennek mértéke eleinte megegyezett a nyugdíjminimum összegével. Nagyon lényeges változás volt, hogy az vált a foglakoztatást helyettesítő támogatásra jogosulttá, aki az előző évben 30 nap munkaviszonyt szerzett. A törvényalkotó a segélyre jogosultságot a munkavégzéshez kapcsolta. Korábban is kötelező volt a közfoglalkoztatás elfogadása, csak nem volt ilyen szoros kapcsolat a közmunka és a segély között. A kormány fontosnak tartotta, hogy éles határ húzódjon a segély a közmunka és a munkavégzés között. *„Így lett a régebben még segély helyett munkát jelszóval indított programból a segélyért közmunkát program”*[12] Jelentős módosítás volt, hogy rendszeres szociális segély esetében elérhetővé tették, hogy az ellátás egy részét utalványban adják. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezménynél pedig teljes mértékben kötelezővé tették az utalvány használatát. Így megpróbálták kiküszöbölni, hogy ne másra, a mindennapi élet szempontjából jelentéktelen dolgokra vagy káros szenvedélyeik biztosítására használják fel a támogatást. 2014-től alakult ki az önkormányzati segély a krízissegélyek és a temetési segély egyesítéséből.

Az 1993. évi III. törvény elfogadásával létrejött egy önálló és szakmai szempontból is elfogadható szociális ellátó rendszer. E rendszerben az önkormányzatok szerepe nagyon fontos volt, mivel a legtöbb segélyezési ellátási formát biztosította. Egészen 2015. március 01-ig. Ettől az időponttól egy teljesen átalakított struktúra lépett életbe.

[12] Esély 2015/3 Mózer és mtsai / A segélyezési rendszer változásai 45. o.

2.4. Magyar társadalombiztosítási rendszer történeti áttekintése

Fontos kitérnünk a társadalombiztosítás témakörére, mivel a segélyezés és a társadalombiztosítás területe között szoros összefüggést figyelhetünk meg. A magyar szociális ellátórendszer fontos részét képezik nevezett területek.

A XIII. századig visszavezethető a magyar társadalombiztosítás története. Már akkor a munkához, munkahelyhez kapcsolódó szociális ellátás kialakulása figyelhető meg. A bányászok egyfajta önsegélyező rendszert hoztak létre, ahol elsősorban öreg, beteg munkatársaikat, illetve megözvegyült asszonyaikat, árván maradt gyermekeiket támogatták. 1346-ban létrehozták az első társládát, ami a munkások járulékaiból és a munkáltatók befizetéséből képződött a fedezeti alap. A társláda pénzügyi alapjából anyagi, illetve gyógyszertámogatást nyújtottak az arra rászorulóknak. Itt megfigyelhetjük azt a felismerést, hogy elesett embertársaink megsegítésén nagyon fontos szerepet játszik a közösség, társadalom szerepvállalása. 1854-ben az osztrák bányatörvény kötelezővé tette a társpénztár létrehozását. Ezt, csak a gazdaságilag erős bányák tartották be. Nagy probléma volt, hogy bányák között ez az ellátás nem volt átjárható, ha a munkás másik bányához szerződött abban az esetben elvesztette a megszerzett jogait. Itt nagy probléma volt, hogy nem egységes államilag kialakult rendszer működött. Emiatt az emberek nagyon kötődtek a munkáltatójukhoz, mivel minden addigi befizetésüket egy munkahelyváltással elvesztették volna. Ebben az időszakban sorra alakultak a munkásegyletek, amiknek céljuk az volt, hogy gondoskodjanak a megbetegedett munkásaikról.

Otto von Bismarck kancellár felismerte, hogy egy jól működő államilag szabályozott és egységes betegbiztosítási rendszerre van szükség. Ez a rendszer először Poroszországban alakult ki, 1883-ban betegségbiztosítás, majd 1884-ban baleset biztosítás tekintetében.

Magyarországon 1884-ben az úgynevezett Ipartörvények néhány része foglalkozott az iparossegédek és a munkások biztosításával. E törvény előírta, hogy az Ipartestületek segélypénztárakat hozzanak létre. A segélypénztár működtetésében az iparosok és a segédek azonos számban vettek részt.

Hazánkban 1891-ben került bevezetésre az állam által fenntartott ipari és gyári munkavállalók kötelező betegségbiztosítása, ami a mai társadalombiztosítási rendszer alappillérének

tekinthető. A törvény nemre, korra és állampolgárságra való tekintet nélkül meghatározta, hogy kik tartoznak a betegsegélyező pénztárhoz. (pl.: Akik kohókban, bányákban dolgoztak, nagyobb építkezésnél dolgoztak, vasúti üzemeknél dolgozók, postánál munkát vállalók, fuvarozás területén dolgozók.) A példákból látható, hogy az határozta meg, hogy ki biztosított, hogy ki milyen munkáltatónál került foglalkoztatásra.

A betegsegélyező pénztárak a törvény alapján az alábbi ellátásokat nyújtották:

- ingyen orvosi segély
- szülészeti támogatás gyógykezelés szülés esetén
- gyógyszerek és szükséges gyógyászati segédeszközök biztosítása húsz héten keresztül
- temetkezési segély biztosítása
- gyermekágy-segély
- táppénz biztosítása[13]

1907. évi XIX. törvénycikk létrehozta az egységes balesetbiztosítást. A törvény előírta, hogy a munkavállalók és a munkaadók között a befizetés terhei fele-fele arányban oszlanak meg. Ez a rendszer már jobbnak bizonyult elődeinél. Lényegében a munkahelyi baleset biztosítás került kialakításra. A balesetbiztosítás célja az volt, hogy a munkahelyen történt üzemi baleset, testi sérülés vagy halál esetén bekövetkezett kárnak a megtérítése.

Az alábbi ellátás járt a biztosítottnak testi sérüléssel járó üzemi baleset esetén:

- ingyenes orvosi kezelés, gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök biztosítása
- járadék munkaképtelenség esetén[14]

Halál esetén az ellátás temetési segélyt, illetve az elhunyt hozzátartozójának a halál napjától kezdve járadék biztosítása.

Az I. világháború szétzilálta a társadalombiztosítás rendszerét. Magyarország területe egyharmadára csökkent, de a népesség száma nem változott, mivel az elcsatolt területekről a magyar emberek visszaszivárogtak.

A Tanácsköztársaság idején figyelhetjük meg, hogy a biztosítás kiterjedt minden köz, illetve magán szolgálatban álló munkásra és a földművesekre is, akik ez idáig nem voltak biztosítottak.

---

[13] A magyar társadalombiztosítási és szociális ellátások rendszere / Homicskó Árpád Olivér. – Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem, L' Harmattan Kiadó, 2016. 22.-23. o.

[14] A magyar társadalombiztosítási és szociális ellátások rendszere / Homicskó Árpád Olivér. – Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem, L' Harmattan Kiadó, 2016. 23. o.

Horthy-rendszer idején felszámolták az eddig kiadott társadalombiztosítási intézkedéseket. Az önkormányzati működést felfüggesztették az irányítás a miniszteri biztosok kezébe került.

1927. évi XXI. törvénycikk minimálisan tovább bővítette a biztosítottak számát. Bővült az ellátások köre és mértéke is. Betegség következtében már az első naptól járt az orvosi gyógykezelés egy évig, illetve addig, amíg táppénzben részesült az ellátott. Jogosult volt a beteg gyógyszerre, gyógyfürdőre, és amennyiben szükséges volt gyógyászati segédeszközre. Szülés után az ellátott vagy felesége jogosult terhességi segélyre. Hat héten át biztosított volt a gyermekágyi segély. A gyermekágyi segély megszűnését követően tizenkét héten át a biztosított nő vagy a biztosított felesége is jogosult volt a szoptatási segélyt igénybe venni.

Következő fontos állomás az 1928. évi XL. törvénycikk által bevezetett öregségi, rokkantsági biztosítás volt, ami továbbiakban szabályozta az özvegyi és árvasági járadékot is. A biztosítottak köre nagyrészt megegyezett a betegségi biztosításba bevontak körével.

Két csoportba sorolták a biztosítottakat:

- *„a javadalmazási határ alá nem eső személyek, és*
- *a javadalmazási határ alá tartozók (akik csak akkor voltak biztosítottak, ha jövedelmük nem haladt meg egy meghatározott összeget.)”*[15]

Három feltételhez kötötték az ellátás folyósítását:

- biztosítási esemény bekövetkezte
- várakozási idő (öregségi nyugdíjhoz 400, más ellátáshoz 200 járulékhét)
- várómány, ami az igényjogosultságot jelentette.

Nagyon fontos intézkedés volt, hogy fokozatosan megoldották a mezőgazdaságban dolgozók nyugdíjbiztosítását 1936-1938 között. 1938. évi XII. törvénycikk szabályozta a gazdasági munkások kötelező öregségi biztosítását.

Hazánk társadalombiztosítása szempontjából kiemelkedő állomásnak tekinthető a gyermeknevelési pótlék bevezetetése 1938-ban. Bányászatban, kohászatban, iparban dolgozóknak járt az ellátás, amennyiben 14 évnél fiatalabb gyermeket neveltek. Fontos

[15] https://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/TB_tortenete.pdf (2017.12.12.) 2. o.

megemlíteni, hogy a húsz főnél több dolgozót foglalkoztató vállalatnál munkát vállalók részére volt biztosított a jogosultság.

A második világháború következtében Magyarországon a szociális rendszerben történő fejlődési folyamat megakadt. A háborút követően a fő feladat az ellátórendszer újjáépítése volt. Fontos változás a háború után, hogy megszűnt a munkabér határ és minden munkavállalóra kiterjesztették a betegségi biztosítást. 1950-től a főiskolai, egyetemi tanulókra is kiterjesztették a biztosítást. 1951-től pedig a kisipari szövetkezetek dolgozói is részesültek betegbiztosításban.

Lényegesebb változások a nyugdíjbiztosításban: 1951. évi 30. számú törvényerejű rendelet az első egységes nyugdíjtörvény. 1954. évi 28. számú törvényerejű rendelet a második egységes nyugdíjtörvény. 1958. évi 40. számú törvényerejű rendelet a harmadik egységes nyugdíjtörvény. 1972-ben megszületett az egészségügyi törvény, ami kimondta, hogy állampolgári jogon jár az egészségügyi ellátás az ország lakosainak.

A társadalombiztosítási ellátásokat 1975. évi II. törvény szabályozta egységes elvek alapján. A törvény négy biztosítási területre terjed ki: anyasági és betegségi ellátásokra, családi pótlékra, nyugellátás és baleseti ellátásra. 1984-ben hozták létre az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóságot. 1989-ben leválasztásra került a társadalombiztosítás az állami költségvetésről. 1990-től a családi pótlék állampolgári jogon nyújtott ellátás. 1991. évi IV. törvénnyel a foglalkoztatáspolitika új rendszere alakult ki. A Magyar Parlament 1990-es évek elején egy hárompilléres nyugdíjrendszer kialakítására törekedett (azonos mértékű univerzális nyugdíj, keresetekkel arányos hozzájárulásból származó nyugdíj, önkéntes-magánnyugdíjbiztosítás). 1992-ben hozták létre a Nyugdíjbiztosítási Alapot, illetve az Egészségbiztosítási Alapot. Függetlenek voltak az Alapok az állami költségvetéstől. Saját költségvetéssel, igazgatással, önkormányzattal rendelkeztek. 1997-ben az Országgyűlés elfogadta azt a törvényt, ami létrehozta a kötelező tőkefedezeti pillért. Lényegében ezzel létrejött a kétpilléres nyugdíjrendszer (felosztó-kirovó pillér, tőkefedezeti pillér). Majd 2012-re hazánk nyugdíjrendszere visszaalakult egypilléres rendszerré. A magánnyugdíjpénztárak önkéntes alapon választhatóak.

2010. év novemberében született döntés következtében a pályakezdők vegyes nyugdíjrendszerhez történő kötelező csatlakozása megszűnt. Ez év végén került elfogadásra a magánnyugdíjpénztárak kilépéséből történő szabályozás.
2012-től valamennyi törvényi szinten előírt járulékbefizetés a Nyugdíjbiztosítási Alapba kerül, a felosztó-kirovó elven működő pillérbe. Ugyanebben az évben a másik jelentős változás, hogy a rokkantsággal kapcsolatos ellátások az egészségbiztosítás részévé váltak.

2010-es kormányváltást követően az új konzervatív kormány családbarát politikára törekszik. Ennek következtében hozták létre a Nők 40 Programot, amit az Országgyűlés 2011-ben elfogadott. 40 év jogosultsági idő után a nők igényelhetik a nyugellátásukat. Úgy gondolom ez a társadalom számára hasznos dolog, mivel a család egységét elsősorban az anya, nagymama testesíti meg.

Rövid történeti áttekintés következtében arra jutottam, hogy a társadalombiztosítási rendszer az egyik legfontosabb egy adott ország népessége szempontjából. Lefedi a mindennapi élethez szükséges részterületeket. Egészséggel, munkával, szociális ellátásokkal, családtámogatásokkal foglalkozó területekre gondolok. Akik az említett területek egyikéből kiesnek, például: elveszítik munkahelyüket náluk már megfigyelhetjük, hogy bekerülnek a segélyezési rendszerbe, vagy sajnos valamilyen maradandó egészségügyi károsodást szenvednek, ennek következtében rokkantsági ellátásban részesülnek. Tehát a társadalombiztosítás alrendszerei szoros kapcsolatot mutatnak egymással.

3. Segélyezési rendszer jogi háttere, jelenlegi segélyezési formák rövid bemutatása

3.1. Segélyezési rendszer jogi szabályozásának bemutatása

Az Alaptörvény arra törekszik, hogy minden magyar állampolgárnak biztonságot nyújtson, míg a korábbi Alkotmány azt határozta meg, hogy a Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz. Lényeges a különbség az Alaptörvény és a már jelenleg értelemszerűen nem hatályos Alkotmány között, hogy míg utóbbi jogot fogalmaz, addig az előző a cselekvés irányát szándékozik kifejezni. A törvényalkotó arra törekedett, hogy ne csak a rászorultság legyen figyelembe véve, hanem lehetőséget biztosítson a munkának (például: közfoglalkoztatás). Fontos az életvitelszerű segélylét minimálisra csökkentése.

A szociális jogok a második generációs jogok közé tartoznak a jogrendszerben, XIX. század végén - XX. század elején alakultak ki. A szociális jogok érvényesüléséhez az államnak anyagi fedezetet, garanciákat is kell biztosítania. Tehát a szociális segélyezési rendszer biztosítása állami feladat.

Általános szociális jogokat az Alaptörvény több helyen is megfogalmaz. Szociális joghoz kapcsolódik az Alaptörvény mellet az állampolgári jogok és kötelezettségek, a szülői jogok és kötelezettségek, gyermeki jogok, a közigazgatási jog, társadalombiztosítási jog, polgári jog – kiemelt könyve a családjog, nemzetközi és magánjog, tulajdonjog, munkajog, az egészségügyi és az oktatási ügyeket szabályozó jog is.[16]

A szociális jogok nevesített törvénye *„a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról”*[17] szóló 1993. évi III. törvény, valamint az 1997. évi XXXI törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, illetve az 1999. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról, de még ide kapcsolódik az Egészségügyi Alapból történő finanszírozás kapcsán az egészségügyi törvény is, úgy mint a Szociális Alapból finanszírozott ellátások esetében a megváltozott munkaképességűekkel foglalkozó törvény, illetve a köznevelési törvény.[18]

Minden állam önállóan alkotja meg jogszabályit, amikbe a nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségek is beépülnek, de az állam szabadkezet kap a szociális biztonság eszközeinek megteremtésében. Az együttműködés vázát az Európa Tanácson belül az Európai Szociális Karta fogalmazza meg, úgy hogy a tagállamok önállósága nem sérül, de az általuk ratifikált szabályok betartására kötelezettséget vállalnak.

Néhány, az *Alaptörvényben*[19] *foglalt szociális jog:*

- *Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.*
- *Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.*

[16] Szociális védelem és biztonság / Asztalosné Zupcsán Erika. – Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2016. 35. o.
[17] http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=18618.344889 (2017.11.26.)
[18] Szociális védelem és biztonság / Asztalosné Zupcsán Erika. – Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2016. 36. o.
[19] http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=140968.322953 (2017.11.25.)

- *Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A nők és férfiak egyenjogúak. Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Magyarország külön intézkedéssel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.*
- *Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson.*
- *Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*

3.2. Jelenlegi segélyezési formák bemutatása

A mai közfelfogásban a segélyezés azt a célt szolgálja, hogy akiknek nincsen elég jövedelmük, azok részére egyfajta minimális életszínvonalat biztosítsanak. Segély rászorultság alapján adható olyan embereknek, akik nem képesek más módszerekkel vagy más források által ellátni magukat.

A segélyezés kategória rendszere:
Általános segélyezés: pénzbeli ellátást nyújt, szabadon felhasználható célra, az ellátásra az jogosult, aki egy bizonyos jövedelmi szintet nem ér el.
Kategoriális segélyezés: pénzbeli ellátást nyújt, speciális csoportoknak, például munkanélküliek támogatása.
Kötött felhasználású segélyezés: meghatározott szolgáltatásokhoz, illetve javakhoz biztosít hozzájutást, például lakhatási támogatás, tűzifa támogatás.

Segélyhez jutásnak vannak jogszabályok által meghatározott feltételei. Az általános segélyezésnél nem beszélhetünk célcsoportról. Az alsó korhatár jogilag szabályozott, felső korhatár nincsen. Települési támogatások esetében fontos szempont a lakóhely figyelembe vétele az illetékesség miatt.
Kategoriális segélyezést az általános segélyezéstől megkülönbözteti, hogy e csoportba tartozó ellátási formák meghatározzák a célcsoportot. Munkanélküliek esetében értelem szerűen az részesülhet álláskeresési járadékban, aki elveszti állását és megfelel az előírt törvényi feltételeknek. A kötött felhasználású segélyezés véleményem szerint megegyezik az általános

segélyezéssel, azonban egy fontos különbség figyelhető meg, mégpedig a folyósítás típusában. Pénzbeli ellátás helyett természetbeni ellátásban részesíti a jogosultat.

Jogosultsági feltételek megállapításánál megkülönböztetünk központi vagy helyi szabályozást. A járási rendszer keretein belül történő segélyezésre a központi jogosultsági feltételek figyelembe vétele a kötelező. Az önkormányzat által biztosított segélyezési típusoknál jellemző a helyi rendeletben szabályozott feltételek figyelembe vétele. Általában a jogosultsági feltételek jövedelemhatárát a mindenkori öregségi nyugdíjminimumhoz viszonyítva határozzák meg.
Alkalmazás szempontjából is központi, illetve helyi végrehajtást különböztetünk meg. A segélyezési típusok között különbséget teszünk egyén, család, illetve háztartás szempontjából.

Ferge Zsuzsa három féle segélytípust különböztet meg:

1. Folyamatos felhasználást biztosító, szabad felhasználású (azaz pénzbeli) segélyezés.
2. Folyamatos életvitelt biztosító, kötött felhasználású segélyek (lakás, gyógyszer esetében)
3. Krízissegélyek.[20]

2015. március 01-től megszűnt a rendszeres szociális segély. A szociálisan rászoruló emberek támogatásának a feladata az önkormányzatok feladatai közé került. Települési támogatás keretében a helyi önkormányzatok a rászorulókat különböző ellátási formában részesíthetik. Úgy gondolom ezek a támogatások a pillanatnyi élethelyzet javulását szolgálják, de azt sem nagymértékben. A települési támogatások nem csak pénzbeli ellátást tesznek lehetővé, hanem Erzsébet-utalvány biztosítását, tüzelőanyag, illetve élelmiszer csomagok osztását.

Járási ellátó rendszer az alábbi segélyezési formákat biztosítja:

- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás.
- Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Aktív korúak ellátása

Járási hivatal illetékességi körébe tartó egyéb ellátások: közgyógyellátás, ápolási díj, időskorúak járadéka, egészségügyi szolgáltatás.

[20] http://www.esely.org/kiadvanyok/1996_2/amagyarsegelyezesi.pdf 18.o. (2017.11.26.)

Napjainkban, hazánkban a szociális ellátórendszeren belül a segélyezési rendszer biztosítja a rászorulók ellátását. Véleményem szerint a segélyezés mértéke lehetne nagyobb, mert például egy foglalkozást helyettesítő támogatásban részesülő egy éven keresztül 22800,- Ft-os ellátásban részesül. Ez az összeg csak a túlélésre elég, úgy gondolom. Sokan olyan véleményen vannak, hogy ez az összeg motiválja az embereket a mielőbbi munkahely keresésre, és a kormány célja is a munka világába való visszatalálás. Tapasztalataim szerint azonban a segélyezettek nagy része nem törekszik az elhelyezkedésre, alkalmi munkából élnek vagy a kapott segélyből próbálnak boldogulni.

4. Segélyezési rendszer átalakulása a járási rendszerek újbóli bevezetésével

4.1. Az önkormányzati segélyezés 2015-től

Kormányunk 2014-ben jelentősen átalakította a szociális segélyezés rendszerét, aminek szakmai hátterét a „*Nemzeti Szociális Koncepció*”[21] adta. 2015. március 1-től az addig megszokotthoz képest egy teljesen átalakult segélyezési, támogatási rendszer lépett életbe. Mózer Péter tanulmánya szerint két csoportra oszthatjuk a támogatások rendszerét, jövedelempótló és kiadáskompenzáló támogatásokra. A jövedelempótló támogatás állami feladat részévé vált, míg a kiadáskompenzáló támogatás az önkormányzatok hatáskörébe került. A szociális törvényben megjelent új támogatásként a települési támogatás, ami az önkormányzatokra bízza, hogy azt milyen formában biztosítják. A jogalkotó javaslatot tesz az ilyen típusú támogatások felhasználásával kapcsolatban. Fő irányvonalnak a lakhatási támogatások, illetve a gyógyszertámogatások kompenzálását jelölte meg.[22] A rendkívüli települési támogatás elérését az ügyfelek számára a törvényhozó minden önkormányzat számára kötelezővé tette.

Munkahelyemen, Celldömölk Város Önkormányzatán keresztül szemléltetem egy település segélyezési rendszerét. Celldömölk Város Önkormányzata 25/2013. (XII.20.) a szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló önkormányzati rendelete szabályozza a települési támogatásokra vonatkozó ellátásokat. E rendelet meghatározza a rászorulók körét, a támogatás fajtáját, pénzbeli vagy természetbeli formáját, illetve a támogatás mértékének nagyságát. Természetesen Celldömölk eleget téve jogszabályi kötelezettségének meghatározta

[21] Czibere et. al. (2011)
[22] http://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/szocpol/20160823_szocpol_monitoring_5_mozer.pdf 87.o. (2017.11.27.)

a rendkívüli települési támogatás igénybevételének módját, illetve biztosítja az ilyen típusú támogatás elérhetőségét.

Hogyan működik a rendkívüli települési támogatás igénylése a gyakorlatban? A kérelmező (rászoruló) felkeresi a Celldömölki Közös Önkormányzati Hivatal ügyintézőjét, aki egy erre rendszeresített kérelmet ad át az ügyfélnek. A kérelem mellé jövedelemigazolást kell csatolnia az igénylőnek. Amennyiben nem rendelkezik semmilyen jövedelemmel és nem részesül semmilyen ellátásban, akkor büntetőjogi felelőssége tudatában erről nyilatkozik. Abban az esetben, ha az ügyfél megfelel a törvényi feltételeknek, akkor részesül ilyen támogatásban. Ennek maximális összege 10000,- Ft városomban, évente 6 alkalommal igényelhető. A bevett gyakorlat az, hogy általában nem kapják meg az ügyfelek a maximális összeget, csak abban az esetben, ha ténylegesen feltételezhetjük, hogy sajnos olyan élethelyzetbe kerültek, ami miatt a magasabb összeg megadása indokolt számukra. Miért van erre szükség? Sajnos a gyakorlat azt mutatja, hogy kialakult a társadalomban egy olyan réteg, akik a rendszer hiányosságait kihasználva veszik igénybe a különféle segélyezési formákat. Gyakran elterjedt módszer, hogy a családok felnőtt tagjai, akik hivatalos élettársi vagy házassági kapcsolatot létesítettek egymással, annak érdekében, hogy részesüljenek a rendkívüli települési támogatásban, külön lakcímre jelentkeznek be és nyilatkoznak arról, hogy külön háztartásban élnek. Így általában megfelelnek a jogosultsági feltételeknek. Az ügyintéző lehetőségei ilyen esetben nagyon korlátozottak.
Évente egy alkalommal nagyon indokolt esetben (betegség, haláleset, elemi kár elhárításához, gyermek hátrányos helyzete miatti anyagi segítség) maximum 57.000,- Ft támogatásban részesítheti a képviselő-testület a kérelmezőt, egyedi elbírálás alapján méltányosságból.

Celldömölk továbbá gyógyszerkiadás viseléséhez nyújtott támogatást is biztosít lakosai számára, ami 1 éven keresztül havi szinten 2000,- Ft pénzbeli támogatás jelent az arra rászorulóknak.

Rendkívüli települési támogatás keretében az önkormányzat temetési támogatást biztosít az arra jogosultnak, abban az esetben, ha a temetéssel járó költségek a család létfenntartását veszélyeztetik.

A rendkívüli települési támogatás mellet a legtöbbször igényelt szociális ellátás a városban a lakásfenntartási támogatás, ami természetben nyújtott települési támogatás. E támogatást egy

évre kell megállapítani, mértékét az önkormányzati rendelet szabályozza. Természetbeni formája azt jelenti, hogy a támogatás összege általában valamilyen közműszolgáltató részére van utalva. Azok az ügyfelek, akik szociális bérlakásban laknak a támogatást a lakásbérleti díj csökkentésére vehetik igénybe.

Az önkormányzat a celldömölki állandó lakcímmel rendelkező lakosainak, akik alap-, közép vagy felsőfokú oktatási intézményben nappali tagozaton tanulnak, de legfeljebb a 25. életévüket még nem töltötték be, valamint a 65 év alatti rokkantsági és öregségi nyugdíjasok részére rendkívüli települési támogatásként utazási támogatást nyújt a helyi tömegközlekedésben érvényes kedvezményes bérletjegy árának erejéig. Városunkban több ezer diák tanul, egy részük az Alsósági városrészen. Az ő számukra nagyon kedvező ez az ellátási forma, a családokat anyagilag nagymértékben megterhelné, ha a bérleteket maguknak kellene megvásárolnia. A városunkban működő Vulkán Gyógy-, és Élményfürdő ad teret a mindennapi testnevelésbe beépített úszásoktatásnak. A gyermekek így a buszos közlekedést, a fürdőre való kijutást is ingyen vehetik igénybe.

Természetben nyújtott egyéb támogatás a településen a tűzifa támogatás, kérelmeket kizárólag fűtési idényben (október 15-től április 15-ig) lehet benyújtani.

1. Táblázat: Önkormányzati segélyek eloszlása Celldömölkön 2016. évben (saját forrás)

	lakásfenntartási támogatás	**gyógyszertámogatás**	**gyerekekhez kapcsolódó támogatás**	**rendkívüli települési támogatás**	**temetési támogatás**	**tűzifa támogatás**
rendszeres/év	144	20	256	nem volt	nem volt	nem volt
eseti/alkalom	nem volt	nem volt	nem volt	855	3	93

A lakásfenntartási támogatás volt a legjellemzőbb, emellett már jóval kisebb számban a gyógyszertámogatást vették igénybe a segélyezettek. A többi juttatás inkább eseti volt, melyek közül kiemelkedik pénzbeli ellátást biztosító rendkívüli települési támogatás, és a temetési segély. E jogcímen folyósított segélyek mindegyike eseti jellegű volt, ez magyarázható azzal, hogy rendkívüli vagy nem várt élethelyzetre nyújt támogatást. Megfigyelhető, hogy az eseti támogatások mindegyike diszkrecionális, szabad felhasználású ellátás. Megállapítható, hogy a lakásfenntartási támogatás az a segély, amit a többféle segélyezési forma közül természetben nyújtanak, ezt követi Celldömölkön a tűzifa támogatás.

Úgy gondolom a települési támogatás azon embertársaink számára, akik ténylegesen rászorulók, csak eseti megoldást kínálnak. Ez adódik abból, hogy nem rendszeresek ezek az ellátások, illetve a támogatás nagysága minimális. Jelen esetben éves szinten a támogatás mértéke családok számára 60000,- Ft, egyedül élők részére 50000,- Ft. Véleményem szerint ezek az összegek, nem hogy éves szinten, hanem havi szinten is kevésnek bizonyulhatnak. Településenként a támogatások nagysága eltérő lehet, ennek meghatározását a jogalkotó az adott településre bízta. Általában a gazdagabb települések szociális támogatási rendszere szélesebb körű, mint a szegényebb településeké. A település nagysága is befolyásolhatja az ellátások számát, hiszen a lakosságszám növekedésével a szükségletek köre is nő. Celldömölk 2739000,- Ft-ot utalt ki rendkívüli települési támogatás jogcímén a 2016-os évben. 171 fő részesült ebben a támogatásban, 855 alkalommal. 2016. évben a minimálbér bruttó 111000,- Ft volt, míg a garantált bérminimum bruttó 129000,- Ft. Véleményem szerint ez szemlélteti, hogy ezek a támogatási típusok az önkormányzati segélyezés rendszerében nem biztosítanak egy minimális és folyamatos életszínvonal fenntartást.

„A települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulónak rendkívüli települési támogatást, étkezést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulónak az életét, testi épségét veszélyezteti."[23]

4.2. Segélyhez jutás feltételei az önkormányzati rendszerben általánosságban

Településenként a segélyhez jutás feltételei eltérőek lehetnek, de a fő sarokpontokban megegyeznek. Segély igénylésénél minden esetben bizonyítania kell a kérelmezőnek a rászorultságának valódiságát, ezt jövedelemigazolással teheti meg, illetve a települések többsége belefoglalta rendeletébe a környezettanulmány készítésének lehetőségét. Településenként a sok hasonlóság természetes, hiszen törvény írja elő az eljárásrend kialakítását. Szabályozva van a megállapítást végző hatóság, fellebbezési lehetőség, illetve az ügyintézési határidő. Az önkormányzati feladat és hatáskor átruházást a *„2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól"*[24] szabályozza. A megállapító hatóság az esetek nagy többségében a polgármester, mivel a képviselő-testület a hatáskört átruházza a polgármesterre. Ez a bevett gyakorlat. Ebből következik, hogy a fellebbezési kérelem elbírálása a képviselő-testületre tartozik. Amennyiben a döntést a képviselő-testület hozza abban az esetben a döntés bírói úton támadható meg.

[23] http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=18618.344889 7.§ (1) (2017.11.27.)
[24] http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139876.329300 (2017.12.13.)

A jogosultság megállapításának vizsgálata az önkormányzati ügyintéző feladata. A feltételek vizsgálatakor alkalmazni kell a szociális törvényt, illetve az ide vonatkozó helyi rendeletet. A jövedelem fogalmát, illetve azt, hogy mit kell vagyonnak tekinteni a szociális törvény határozza meg. A vizsgálat során többféle szempont fogalmazódik meg, az ügyfélnek egyszerre kell nyilatkoznia jövedelméről, illetve jövedelemigazolást hoznia. Erre a kettősségre a különféle jövedelemtípusok miatt van szükség. Például alkalmi munkavégzés esetén a kérelmező nem tud jövedelemigazolást hozni. A rendkívüli települési támogatást igénylők nagy többsége ilyen jellegű igazolást ad le a kérelme mellé. Meglátásom szerint az ilyen jellegű nyilatkozatok több szempontból is aggályosak. Természetesen az nem várható el az ügyféltől, hogy minden hatóságtól beszerezze azt az igazolást, hogy nem részesül ellátásban, de éppen emiatt ez csalásra adhat okot, mivel az ügyintézőknek nincsen arra kapacitásuk, hogy jogsegély keretében beszerezzék az igazolásokat. Erre a segélytípusra a gyorsaság a jellemző, mielőbbi kiutalása az ügyfél részére, ezért sem lenne szabályos és igazságos az ügyintézési határidő meghosszabbítása, illetve minden esetben jóhiszeműen kell eljárni.

Fontos figyelembe venni a kérelem elbírálásakor az igénylő családi állapotát, ami lehet:

- egyedül élő
- egyedülálló
- élettárssal vagy házastárssal élő

Az önkormányzatok között a legnagyobb különbség a segély jogosultsági feltételeinek megállapításakor a jövedelemhatároknál figyelhető meg. A határok megállapítása mindig az öregségi nyugdíjminimumhoz képest van meghatározva. 2008 óta változatlan az öregségi nyugdíjminimum, 28500,- Ft.

A települések többségénél a segélyezési rendszer kialakításakor nagyon fontos szempont az adóerő-képesség. Befolyásolja, hogy az önkormányzatok szociális feladatainak támogatásához igényelhet-e állami támogatást. A támogatás abban az esetben igényelhető, ha a településen az egy lakosra jutó adó-erőképesség a 32000,- Ft-ot nem haladja meg. Az állam által ilyen jellegű támogatásra éves szinten 2016. évben 35012,5 millió forint van biztosítva. Celldömölk esetében az egy főre jutó adó-erő képesség meghaladja a 32000,- Ft-ot, ezért a város nem tud pályázni ilyen jellegű támogatásra. Ez némi magyarázatot szolgál arra, hogy

miért van nehéz helyzetben a település a szociális feladatainak ellátásának biztosítása szempontjából.

Az önkormányzati rendszerben megfigyelhető, hogy *„az ellátások többsége jól körülhatárolható szükségletekre reagál.”*[25] Az önkormányzati segélyezés esetében is beszélhetünk saját belátás szerinti felhasználásról, mivel a jogosult a kiutalt pénzt bármire felhasználhatja. Hiányzik a nyomon követés. Tapasztalataim szerint a krízis segélyek többségét megélhetésre, élelmiszerre, nem várt gyógyszerkiadásra, gyermekek ruházkodtatására indokkal igénylik. Azt szinte lehetetlen kideríteni, hogy a kiutalás után ténylegesen ilyen célból használják e fel.

Az önkormányzatok feladata megítélésem szerint a jelenlegi struktúrában nem a szegénység felszámolása, hanem enyhítése. Éppen emiatt, ha a dolgok mögé nézünk, megfigyelhetjük az önkormányzati segélyezés bújtatott kapcsolatát a település lakosai és képviselő-testület között. Fontos emiatt, hogy az önkormányzati rendelet a legapróbb részletekig legyen megalkotva, így elkerülhető, minimálisra csökkenthető az elfogultság vádja. Kerülendő, hogy a segélyezett és a segélyt biztosító közötti kapcsolat egy függőségi viszonnyá alakuljon át.

A mai társadalomra jellemző az önkormányzati segélyezéssel kapcsolatban, a tájékozatlanság, illetve a szemérmesség. Vannak emberek, akik félnek a megalázkodtatástól, kiszolgáltatottságtól. Ez leginkább a kisebb településékekre, falvakra, városokra jellemző, ahol szinte mindenki ismer mindenkit. Tartanak attól, hogy egyfajta alá-fölérendeltségi viszony alakul ki a segélyezett és a segélyt adó között. Jellemző egyfajta ügyfélkör kialakulása. Az ügyfelek nagy része rendszeresen visszatérő kliens. Éppen ezért kialakul egyféle munkakapcsolat az ügyintéző és az ügyfél között. Megismerik egymás határait, ez alatt azt értem a segélyezett megszokja milyen dokumentumokat vár el tőle az ügyintéző és már nem okoz olyan nagy problémát ezen igazolások beszerzése. Az ügyintéző részéről igaz, hogy hosszabb folyamat, de megismeri az adott ügyfél körülményeit. A törvény adta mozgásterén belül, mérlegelni tud, hogy mekkora összegű segélyt folyósítson számára.

Szalai Júlia tanulmánya szerint, bárhonnan nézzük a támogatások bármely formáját, vagy az ügyintézés menetét helyezzük a középpontba, ugyanazt kapjuk: a mai segélyezés a rászorultság miatt alakult ki, mert nagyon csekélyen mérsékli a pénztelenséget,

[25] http://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/szocpol/20160823_szocpol_monitoring_5_mozer.pdf 105.o. (2017.11.29.)

nagymértékben kiszolgálja a hivatali érdeket és a bürokráciát. A kérelmező szempontjából minimális előnyökkel jár, mert kis összegűek ezek az anyagi támogatások, ellenben sértik az emberi méltóságukat. Lényeges hangsúlyozni, hogy nem az ügyintézők érzéketlensége miatt alakult ki ez a szemlélet. A hivatal szociális irodán dolgozói feladatuk elvégzését maximális türelemmel és odaadással végzik. A jogfosztásnak ők csak a végrehajtói, de nem az alkotói. A segélyezők és segélyezettek egymáshoz kötődése pozitívan segíti, hogy fel se merüljön a jogfosztás és az emberi méltóság megsértése.[26]

Több tanulmányban olvashatunk úgynevezett jogfosztásról. Én ezzel a szemlélettel nem teljesen értek egyet, mivel nem történik jogfosztás. Minden ügyintéző vélhetően a jogot maximálisan betartva jár el, viszont a szerencsétlen élethelyzet kialakulása nem egyenlő a jogfosztással. Az, hogy a segélyezés összege a mai bérekhez viszonyítva minimális az éppen, azt az elképzelést szolgálja, hogy a munka világa legyen a cél. Ne a segélyből biztosítsák a megélhetésüket.

4.3. A rendkívüli települési támogatás összehasonlító vizsgálata három település (Celldömölk, Sárvár, Mesteri) tekintetében.

Rendkívüli települési támogatás esetében az önkormányzatok nagyfokú önállósággal rendelkeznek. A különbségeket, illetve a hasonlóságokat szeretném bemutatni, mitől függ, hogy melyik település mekkora összegű ellátásban részesíti a kérelmezőket.

Celldömölk és Sárvár mindkét település járási székhely. Mesteri község a Celldömölki járásban található. Mindhárom település eltérő adottságokat mutat, ahol eltérő lakossági problémákat figyelhetünk meg.

Sárvár, Celldömölktől 17 km-re fekvő város, népszerű üdülő-település, erős iparral rendelkezik. Foglalkoztatás tekintetében több munkavállalót képes befogadni, mit az ott élő helyi munkaképes emberek. A szociális területen folyó ügyintézést a polgármesteri hivatalban 3 fő végzi. *„Sárvár utolsó hivatalosan becsült népessége: 14910 fő.”*[27]

[26] http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/szalai_szocialis%20segelyezes.pdf 57.o. (2017.11.29.)
[27] http://nepesseg.com/vas/sarvar (2017.12.30.)

Celldömölk közel 11 ezer lakosságszámú kisváros, egyben járásszékhely is. A Városháza ad helyet a Járási Hivatal egy részének (okmányiroda, szociális irodák, kormányablak), míg másik részében a Celldömölki Közös Önkormányzati Hivatal működik.

A város több településrészre oszlik. A szociális iroda 4 fővel látja el a szociális területhez tartozó igazgatási feladatokat, ebből egy csoportvezető, kettő ügyintéző a Városházán, míg a negyedik ügyintéző az alsósági városrészen Alsóság és Izsákfa lakosainak ügyeit intézi. Celldömölk ipara annyira nem fejlett, mint Sárvárnak, ezért szerényebb költségvetésből kell a városnak gazdálkodnia.

Mesteri községre az összehasonlítás szempontjából kis település (község) jellege miatt esett a választásom. Úgy gondolom egy kis településen, ahol körülbelül 280 fő él más jellegű problémákkal találkozunk, mint a nagyobb városokban. Mesteri Celldömölktől 7 km-re, Sárvártól 15 km-re található. Termálfürdőjéről híres kis település. A munkaképes korú lakosság nagy része a környező településeken végez munkát.

Celldömölk Város Önkormányzata a szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 25/2013.(XII.20.) önkormányzati rendeletében szabályozza a rendkívüli települési támogatás fajtáit, azok igénybevételének szabályait és feltételeit.

Az Önkormányzat a következő támogatásokat nyújtja a rászorulóknak:

1. Évi hat alkalommal egyszeri támogatás - ennek egyszer adható felső határa esetenként 10 ezer forint, de ugyanazon kérelmező évi támogatásának együttes összege nem haladhatja meg az 50 ezer forintot, kiskorú gyermeket nevelő családok esetében a 60 ezer forintot.
2. Évente egy alkalommal többletkiadás, betegség, elemi kár esetén nyújtható támogatás.
3. A Képviselő –testület rendkívüli települési támogatásban részesítheti egyedi kérelem alapján méltányosságból évente egy alkalommal a kérelmezőt, jövedelmi helyzetére való tekintet nélkül, az igénylő szociális körülményeinek figyelembevételével meghatározott okok esetén.
4. Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás.
5. Utazási támogatás alap-, közép és felsőfokú nappali tagozatos tanulóknak legfeljebb 25. életévük betöltéséig valamint a 65 év alatti rokkantsági és öregségi nyugdíjasok számára a helyi tömegközlekedésben érvényes kedvezményes bérletjegy árának erejéig.

6. Tűzifa támogatás – természetbeni juttatás.[28]

Sárvár város tekintetében a rendkívüli települési támogatást a szociális ellátásokról szóló 4/2015 (V.16.) számú önkormányzati rendelet szabályozza.

„A polgármester a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani."[29]

1. Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás.

2. Pénzbeli ellátás: a megállapított rendkívüli települési támogatás kérelemre legfeljebb évi négy alkalommal folyósítható. A támogatás nagysága azonos a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegével, de nem lehet kevesebb a helyben szokásos temetési költség 10%-ánál. 240000,- forint a helyben szokásos legolcsóbb temetési költség.

3. A polgármester rendkívüli települési támogatásban részesíti a tárgyév szeptember hónapban általános iskolai tanulmányait kezdő, vagy általános iskolai tanulói jogviszonnyal rendelkező gyermeket, ha a családban az egy főre jutó jövedelem a 85500,- forintot, gyermekét egyedül nevelő szülő, vagy más törvényes képviselő esetében a 102600,- forintot nem haladja meg. A támogatás összege gyermekenként, tanévenként 4000,- forint. A támogatás iránti kérelmet tárgyév május 1. és július 31. között lehet benyújtani.[30]

Mesteri község tekintetében a települési és a rendkívüli települési támogatásokat a Mesteri Község Önkormányzata 10/2013. (XII.31.) számú, a szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló önkormányzati rendelete szabályozza.

A településen meghatározott feltételek mellet a következő rendkívüli települési támogatásokat vehetik a lakosok igénybe:

---

[28] http://www.njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh5eg8ed3dr2eo1dt8ee1em8cj5by8cc3bx2cc3cb6ca9f (2017.12.30.)

[29] http://www.njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh3eg2ed5dr2eo9dt4ee5em8cj5by6bx7bz0by5by2bw1g (21.§, 2017.12.30.)

[30] http://www.njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh3eg2ed5dr2eo9dt4ee5em8cj5by6bx7bz0by5by2bw1g (2017.12.30.)

1. Jubileumi támogatás azon állandó lakhellyel rendelkező lakosok számára, akik tárgyéven töltik be a 75., 80., 85., 90., 100. életévüket.
2. Pénzbeli ellátás: egy éven belül legfeljebb három alkalommal van lehetőség ezen támogatásra, maximum a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíjminimum 200 %-a.
3. Egyszeri, 200.000,-, de legfeljebb 400.000,- forint összegű lakáshoz jutáshoz adható vissza nem térítendő helyi támogatás.
4. Temetési támogatás.
5. Beiskolázási támogatás.
6. Utazási támogatás.
7. Óvodáztatási támogatás.
8. Óvodai utazási támogatás.
9. A településen ténylegesen életvitelszerűen lakó családok egyszeri alkalommal téli tüzelővásárláshoz kaphatnak segítséget.[31]

A települési, illetve azon belül a rendkívüli települési támogatások célja minden esetben és körülmények között a rászoruló családok szociális biztonságának a megteremtése és megőrzése. A támogatások formája lehet természetbeni és pénzbeli, fajtái függnek az önkormányzatok finanszírozási, anyagi lehetőségeitől.

A rendeletek megalkotásának egyik alappillére az a cél, hogy a kérelmezők maguk is ösztönözve legyenek élethelyzetük, életminőségük javítására, elsősorban arra, hogy maguk is kereső tevékenységet folytassanak, mely önmaguk és családjuk megélhetését hosszútávon biztosítani tudja.

A fenti három település eltérő módon támogatja a rászorulókat. Az eljárás megindítása történhet kérelemre illetve hivatalból, minden esetben írásban – ha a rendeletek másként nem rendelkeznek. A támogatások jövedelmi viszonyokhoz vannak kötve, ezek mértékét az önkormányzatok – a szociális törvény iránymutatásainak figyelembe vételével- maguk határozhatják meg.

A képviselő testületek mindhárom település esetében néhány kivétellel a rendkívüli települési támogatások megállapítását, illetve megszüntetését a polgármester hatáskörébe ruházták át.

Természetesen egy település költségvetési helyzete nagyban befolyásolja a támogatás mértéket, ez a két város tekintetében jól megmutatkozik. Sárváron a rendkívüli települési

[31] http://www.njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh1eg8ed5dr6eo9dt2ee1em4cj5by4cc1bx0cc7bz6bw5o (2017.12.30.)

támogatás összege több, mint kétszerese Celldömölkhöz viszonyítva. Celldömölkön viszont többször lehet igényelni ilyen jellegű támogatást. Valószínűleg Celldömölk azt az álláspontot képviseli, hogy inkább többször adjanak a rászorulóknak, még ha így kisebb ez az összeg. Így egy adott éven belül biztosított valamilyen szinten a folyamatos ellátás. Annak ellenére, hogy saját értelmezésemben a rendkívüli települési támogatás lényege az azonnali segítés egy nem várt élethelyzet bekövetkezte miatt. Ebben az értelemben viszont úgy gondolom, jobb lenne egy nagyobb összegű támogatás, de kevesebbszer. Viszont azok az emberek, akik úgy mond a segélyből élésre rendezkedtek be, számukra megfelelőbb a többször, de kevesebbet elve. Ugyanakkor azok az embertársaink, akik nem így gondolkodnak részükre ösztönzőleg hat a támogatás összegének minimális volta. Muszáj minél előbb munkát keresniük saját részükre a megfelelő életkörülmények biztosítása végett.

Sárvár tekintetében a fejlett iparnak és a turizmusnak köszönhetően nagyon minimális a munkanélküliek aránya. Ebből következik, hogy kevesebb a rászoruló, illetve biztosítva van a lehetőség a minél előbbi elhelyezkedés a munka világában. A támogatási rendszer is erre ösztönöz.

Mesteri teljesen más szempontból közelíti meg a rendkívüli települési támogatás rendszerét. Mivel kis községről van szó, ahol jellemző az elöregedő társadalom kép, a fiatalokat, fiatal családokat próbál ösztönözni a letelepedésre a faluban. Nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekes családokra, óvodáztatási, beiskolázási támogatás biztosítása. Ezek az intézkedések alkalmasak lehetnek arra, hogy a fiatal családok ne hagyják el a települést, illetve a letelepedést ebben a kis faluban képzeljék el. Mindezt annak ellenére, hogy a községben szinte nincsen munkalehetőség. Néhány lakos számára biztosított helyben a munka. Országos probléma a kisebb települések elöregedése, illetve a fiatal családok elvándorlása a településről a munkahelyek hiánya miatt. Úgy gondolom ez a kis település a szociális lehetőségek széles tárházát biztosítja az itt élő lakosok számára.

A városok, falvak, községek eltérő jellege miatt a szociális törvény biztosítja azt a lehetőséget, hogy a helyben megfelelő körülményekhez alkalmazkodva alakítsák ki a települések a támogatási rendszerüket.

Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma 2015. évben:

- Celldömölkön 70 fő

- Sárváron 98 fő
- Mesteriben 0 fő

Forrás:(TeIR)|KSH-TSTAR[32]

Mindhárom település szerencsés helyzetben van a foglalkoztatás tekintetében. Ez nyilván adódik abból, hogy a nyugati országrészben helyezkednek el, ahol az ország többi területéhez képest a munkahelyek napjainkban már szinte munkaerőhiánnyal küszködnek. Ausztria közelsége is elszippantja a munkaerőt.

5. A jelenlegi segélyezési rendszer kialakulása, összehasonlító vizsgálata a 2015. év előtti állapottal

5.1. Magyary program hatása a közigazgatás átalakulására

Fontosnak tartom megemlíteni Magyary Zoltánról elnevezett programot, mivel a segélyezési rendszer a közigazgatás rendszerébe tartozik. E fejlesztési program bizonyos szempontból lényegesen hatott a szociális közigazgatásra is.

„Magyary Zoltán a XX. század legnagyobb közigazgatás-fejlesztő professzora."[33] Tanított a Pázmány Péter Tudományegyetem Jog és Államtudományi karán is az 1937/1938-as tanévben.

A Magyary program lényege, hogy meghatározza a célokat, beavatkozási területeket és az éppen következő intézkedéseket. Figyel arra, hogy érthetően, röviden, amennyire lehet, egyszerűen fogalmazzon. Ez jelentős előrelépés a közigazgatás területén. Eddig a bonyolult, hosszú terjedelmű leírások voltak jellemzőek a közigazgatásra. Az esetek többségében ezeket a tájékoztatókat az ügyfelek érthető módon nem olvasták el, de nagyobb probléma volt, hogy még a közigazgatás dolgozói sem. Fontosnak tartja az egységes joggyakorlás alkalmazását, közös fogalomrendszer megteremtését, közös célok kialakítását. A program lényeges újdonsága, hogy képes szétválasztani és a fontos helyeket kiemelni a közigazgatás bonyolult rendszeréből, ezáltal érthetőbbé tenni. Erre az elmúlt 20 évben nem volt példa. Magyary Program 2011-es kiadásához viszonyítva a következő években a program bizonyos elemei

---

32 https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=tdm_nd&rq_proc=riport&s=1207372&kif=A+X1%2C&tagok=A,354144&foot=Forr%E1s:(TeIR)%7CKSH-TSTAR&par=0 (2017.12.30.)

33 Közigazgatási alapvizsga Negyedik, hatályosított kiadás, 2017.

változtak, mivel már nagyobb hangsúly helyeződött a megtett intézkedések értékelésére. A közigazgatást állandóan alakító területek folyamatosan változnak. A jogi, társadalmi, gazdasági környezet fokozatosan átalakul, ezért a program az évenként ismétlődő megújulásra törekszik. Megpróbál mindig a válósághoz alkalmazkodni. Ez nagyon fontos a szociális terület szempontjából is.
A technikai, gazdasági fejlődés miatt bekövetkezhet egy nagyfokú munkaerőhiány. Az emberek helyett bizonyos területeken a munka egy részét a robotizált technika végzi. Ebből következhet a munkanélküliek arányának emelkedése. Régebben ilyen jellegű problémák nem voltak. Az említett példámból is kitűnik, ha az állam nem követné ezeket a folyamatokat, abból káosz alakulhatna ki, mivel nem lehet mindenkit hosszabb távon segélyekben részesíteni. Erre megoldás, ami már napjainkban is megfigyelhető, az állam által biztosított átképzések szervezése. A mai felgyorsult világban ez csak akkor működik, ha gyorsan és hatékonyan reagál az állam szervezet a megjelenő problémákra.

Nagyon fontos cél az állampolgárok bevonása a sikeres és ügyfélbarát eljárások kialakításába. Emiatt az akkori Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium létrehozott egy weboldalat, ahol az állampolgárok elmondhatták véleményüket.

Fontos a precizitás megteremtése, amit a program három területen fogalmazott meg:

- annyi szervezet álljon rendelkezésre, amennyi szükséges a feladat végrehajtásához
- a szervezetek egymáshoz való viszonya minden szempontból elfogadható legyen
- a szervezetek mind technikai szempontból, mind személyi állomány szempontjából megfelelő legyen[34]

A szociális segélyezési rendszer átalakulására nagyban hatott a járási rendszer újbóli kialakulása, ami ennek a programnak is köszönhető. A járási rendszer kialakítása szempontjából fontos megemlítenünk a Széll Kálmán tervet és az Új Széchenyi Tervet. 2011. év júliusától kezdődtek meg a munkálatok a járási rendszer kialakításával kapcsolatban. Az ütemterv kialakításánál is megfigyelhetjük a tervek egymásra épülését. A végrehajtásához szükséges célok, beavatkozási területek megjelölését. Meghatározták a tervek megvalósulásának időpontját.

[34] https://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/8/34/40000/Magyary-Kozigazgatas-fejlesztesi-Program.pdf (2017.12.31.)

Ütemterv:

- *„Szakmai koncepció megvitatása 2011. július*
- *Az önkormányzati és államigazgatás járási szintű illesztése, a szükséges jogszabályokkal 2011. október*
- *Járási rendszer, határok kialakítása 2012. első félév*
- *A szervezeti felkészülés 2012. második félév*
- *Új járási rendszer indulása 2013. január 1."*[35]

A járási rendszer kialakulásának következtében a szociális igazgatás szempontjából is kialakult az egységes joggyakorlat. A szociális igazgatás jelentős része ezen időszakig az önkormányzatok hatáskörében volt. Úgy gondolom ezen időszak alatt nem volt egységes joggyakorlat kialakulva. Napjainkra kijelenthetjük megtörtént az egységes joggyakorlat kialakulása, mivel állami hatáskörbe került át a szociális igazgatás nagy része. Megítélésem szerint a Magyary program a szociális segélyezési rendszerre közvetlen módon nem volt hatással. A segélyek, támogatási típusok nagyságának megállapításánál a döntéshozók társadalmi, gazdasági szempontokat vettek figyelembe.

5.2. A járási rendszer újbóli kialakulása, hatása az önkormányzati rendszerre

Magyarország közigazgatásának jelenlegi rendszere, annak kialakulása, mint azt dolgozatom második fejezetében részletesebben kifejtettem, hosszú folyamat eredménye volt. Az aktuális történelmi és társadalmi viszonyok minden korban befolyásolták az akkori kormányok társadalmi kérdésekben hozott döntéseit, így a segélyezési formákat is, az adott hatalmi rendszer a saját kormányzati céljainak megfelelően alakította ki.

Akár a járási, akár az önkormányzati rendszerben a fő cél a társadalmi különbségek, hátrányos megkülönböztetések kiküszöbölése, vagy legalább is minimális szintre való csökkentése.
Ehhez szükség van egy olyan, közszolgákból álló apparátusra, akik a saját szakterületükön keresztül maximális szaktudásukkal segítik az ügyfeleket adott problémáik, elintézendő ügyeik megoldásában.

[35] https://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/8/34/40000/Magyary-Kozigazgatas-fejlesztesi-Program.pdf (2017.12.31. 28.o.)

A múltban és a jelenben is az adott, országgyűlés által hozott törvények, jogszabályok szerint kellett, illetve kell az önkormányzatoknak saját rendeleteik alapján, a helyi viszonyoknak megfelelően segélyezési rendszereiket kialakítani. A járási rendszer újbóli kialakításával sok, az addig önkormányzatok által biztosított segélyezési forma megszűnt és átkerült a járáshoz.

Az államigazgatás és a közigazgatás fogalma a rendszerváltás idején, 1990-es években vált szét, amikor is megalakultak az addigi tanácsi formációk helyett az önkormányzatok. Feladataikat, finanszírozásukat az 1990. évi LXV. törvény szabályozta le, meghatározva kötelezően és önként felvállalt feladataik körét és a hozzájuk kapcsolódó jogszabályokat. Hozzá kell tenni, hogy az önkormányzatok feladatait a kötelezően ellátandó feladatokon túl – mindig a helyi viszonyok, körülmények és anyagi helyzet határozták meg. Ez a mai napig nem változott.

Az új járási rendszer kialakulását megelőzte a kistérségek megalakulása, mely közös munkára, összefogásra ösztönözte a településeket. Így jöttek létre a Többcélú Kistérségi Társulások, melyek finanszírozása sok előnnyel járt a társult települések számára. Például többek között a területfejlesztéssel, szennyvízelvezetéssel kapcsolatos feladatok megoldása vált lehetővé a kisebb, kevesebb finanszírozással bíró, nehezebb helyzetben lévő önkormányzatoknak.

A kistérségek közigazgatási szerepe az új, modernizált járási rendszer kialakulásával lényegében megszűnt. A kormány részéről a rendszer kialakításnak fő célja az volt, hogy hatékonyan működő, átlátható és minden település számára előnyös közigazgatási egységeket hozzon létre. Ennek következtében az önkormányzatok közigazgatásban betöltött szerepe is jelentősen átalakult. Egyes feladatok megszűntek, egyes feladatok átkerültek a járáshoz, így az önkormányzatoknál maradt feladatok száma – a kötelezően ellátandó munkákon túl és főleg a kisebb településeken jelentős mértékben lecsökkent.

A feladatok elosztásában, átrendezésében költséghatékonysági szempontok is szerepet játszottak, valamint az acél, hogy az ügyfelek részére egyszerűbb ügyfélszolgálati rendszer alakuljon ki.

A járások kialakításánál figyelembe vették a földrajzi, tájegységi adottságokat is, a megyehatárokhoz való igazodást valamint azt a célt, hogy a járások kiterjedése ne legyen

olyan nagymértékű, hogy az ügyfelek a járásközpontot nehezen, hosszas utazással tudják csak elérni.

E szempontok figyelembe vétele lényegében nem sértette az önkormányzatok érdekeit, a gyors, pontos ügyintézés célja és feladata is egyben mindkét közigazgatási rendszernek.

2015. évi segélyezési rendszer átalakításának következtében jegyzői hatáskörből a járási hivatal hatáskörébe került az aktív korúak ellátása. Továbbá a járási hatáskör az alanyi ápolási díj megállapítása, időskorúak járadéka, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Az aktív korúak ellátásán belül kétféle ellátástípust különböztetünk meg:

- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult azoknak az embereknek egy része, akik régebben a rendszeres szociális segélyre voltak illetékesek. Itt a különbség annyi, hogy a jogosultsági feltételek megállapítása, illetve vizsgálata már nem a jegyző hatáskörébe tartozik, hanem a járási hivatal feladatköre. A hatáskör átalakulás az ügyfelekre nincsen semmilyen negatív hatással, lényegében csak az ügyintézés helye változik.

Továbbá az alábbi ellátás megnevezéseknél az eljáró hatóság a járási hivatal:

- közgyógyellátás
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A megyei kormányhivatalok kirendeltségeiként működnek a járási hivatalok. Az irányítást a megyei és fővárosi kormányhivatalt vezető kormánymegbízott gyakorolja. A járási hivatalt a járási hivatalvezető vezeti a kormánymegbízott szakmai irányítása mellet. A hivatalvezetőt helyettesíti a hivatalvezető-helyettes. A hivatalvezető kinevezésénél feltétel a felsőfokú végzettség, míg helyettese kinevezésénél a szakirányú felsőfokú végzettség megléte szükséges a kinevezéséhez.

A járási hivatalvezető feladatai:

- vezeti a járási hivatalt

- gyakorolja a járási hivatal feladat és hatásköreit
- a kormánymegbízott által megjelölt szakmai feladatok ellátásáról gondoskodik
- a járási hivatal működtetésével kapcsolatos feladatokat ellátja
- gondoskodik a belső szabályzatok elkészítéséről a kormánymegbízott által meghatározottak szerint[36]

A hivatalvezető helyettes feladatai:

- a hivatalvezető távolléte vagy akadályoztatása esetén ellátja annak feladat és hatásköreit
- felügyeli a járási hivatal szervezeti egységeinek működését
- ellenőrzési tervet készít
- végzi az általa vezetett szervezeti egység irányítását
- kiadmányozási jogot gyakorol
- folyamatos tájékoztatást nyújt a hivatal vezetője irányába

A járási hivatalok kialakításánál fontos szempont volt, hogy a korábbi ügyintézési helyszínek száma ne csökkenjen, illetve az ügyfelek ne csak a járási hivatal székhelyén intézhessék az ügyeiket. Emiatt a járási hivatalok a nagyobb lélekszámú járásokban önálló szervezeti egységként kirendeltségeket is működtetnek. Azokon a kisebb településeken ahol a járási hivatal nem működtet önálló kirendeltséget, ott heti néhány alkalommal ügyfélfogadást tart a települési ügysegéd. A települési ügysegédek lényegében a járási hivatalok mozgásban lévő ügyintézői, akik a kisebb településeken tartják a kapcsolatot az ügyfelekkel, illetve segítik az ügyintézés menetét. Az ügyintézés mellett tájékoztatási feladatokat is ellátnak, illetve segítséget nyújtanak az okmányirodai ügyintézéshez. A települési ügysegédi rendszer működtetéséhez annyi szükséges, hogy az adott település önkormányzata az ügyfélfogadás idejére biztosítson egy helyiséget a települési ügysegéd számára.

A települési ügysegédek feladatai szociális ügyek tekintetében:

- aktív korúak ellátásának kérelmével kapcsolatos ügyintézés
- ápolási díj megállapítása iránti kérelem
- időskorúak járadékához szükséges kérelem ügyintézése

[36] https://kozigazgatas.magyarorszag.hu/intezmenyek/450021/450023/450206/450271/jaras.html (2017.12.31.)

- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság ügyintézése
- közgyógyellátás iránti kérelem[37]

Egyéb feladatkörök:

- kormányablak hatáskörök
- gyermekvédelmi és gyámügyi hatáskörök
- szabálysértési ügyek intézése
- foglalkoztatási ügyek
- családtámogatási és társadalombiztosítási ügyek[38]

A Járási Hivatal Hatósági Osztályának feladat és hatáskörébe tartoznak az egyes szociális ellátásokkal kapcsolatos ügyek.

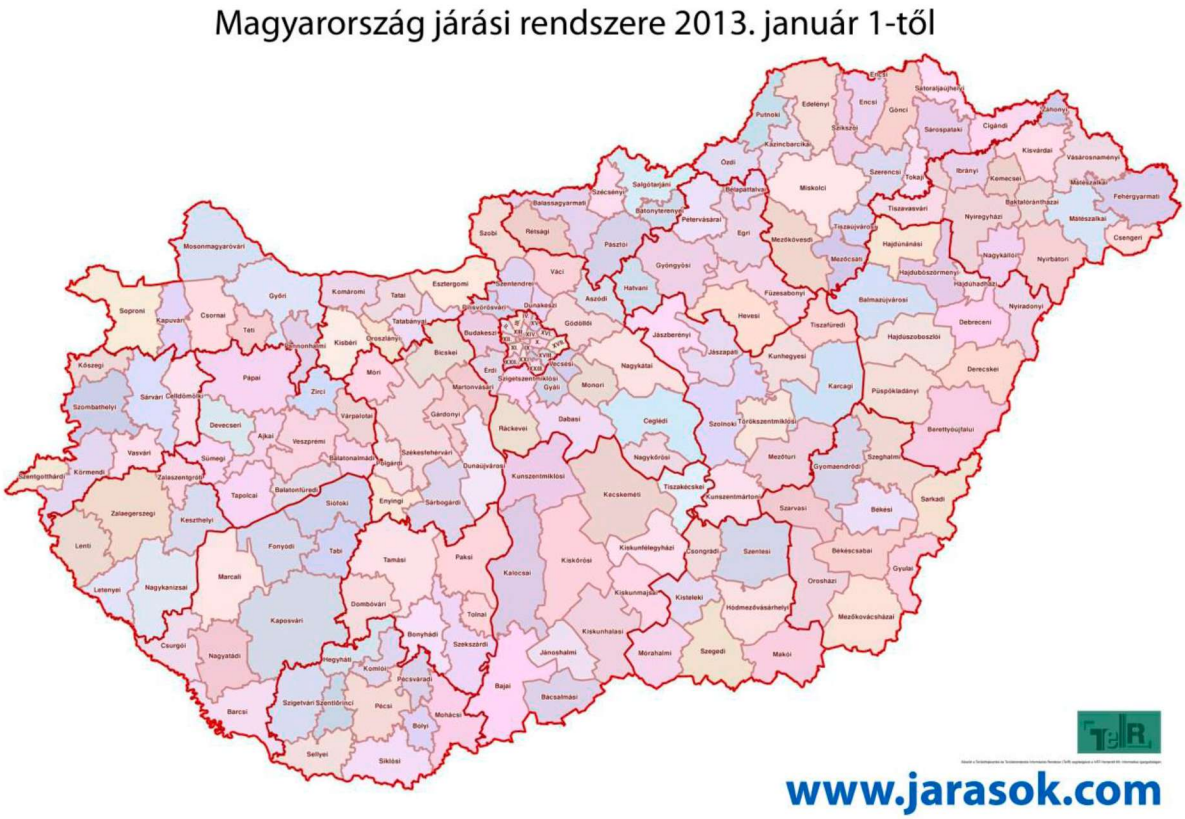

1. ábra (A térképet a kormany.hu tette közzé a járási koncepció részeként.[39])

[37] http://www.kormanyhivatal.hu/download/0/30/b3000/T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%20a%20telep%C3%BCl%C3%A9si%20%C3%BCgyseg%C3%A9d%20feladatair%C3%B3l.pdf (2017.12.31.)
[38] http://www.kormanyhivatal.hu/download/0/30/b3000/T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%20a%20telep%C3%BCl%C3%A9si%20%C3%BCgyseg%C3%A9d%20feladatair%C3%B3l.pdf (2017.12.31.)
[39] http://jarasok.com/jaras-terkep/jaras-terkep-magyarorszag-magyarorszag-jarasi-terkepe.html (2018.01.02.)

Szociális ügyekben tapasztalatom szerint egy adott önkormányzat ügyfélköre nagyban megegyezik a járási hivatalok ügyfélkörével. Köszönhető annak, hogy aki a járásnál valamilyen szociális ellátásban részesül, az a rászoruló megfelel az önkormányzati rendeletben foglalt adható települési támogatás feltételeinek. Fontos a két hivatalnak a szoros együttműködése, amennyire lehet egymás segítése a visszaélések visszaszorítása érdekében. A járási hivatal ügyintézője, mivel nagy az ellátási terület ezért a kérelmező ügyfelet valószínűleg nem ismerheti annyira, mint egy kisebb település önkormányzati ügyintézője. Az együttműködés következtében nagyobb esély mutatkozik az eltitkolt jövedelmek, visszaélések kiküszöbölésére.

A járási hivatalok újbóli kialakításának céljai az alábbiak voltak:

- az államigazgatás újjászervezése
- államigazgatási feladatok egységesítése
- egységes államigazgatási szervek létrehozása

Közel öt év telt el az újbóli járási rendszer kialakítása óta, az önkormányzatoktól átkerült szociális ügyek tekintetében pedig három év. Napjainkra már zökkenőmentesen megtörtént az új ügyintézési rendszerre történő átállás az ügyfelek részéről. Akik régebb óta a szociális rendszer igénybe vevői, rászorulók, ők már kiismerték a rendszer sajátosságait. Az új belépők pedig könnyebben kiigazodhatnak a szociális közigazgatási rendszeren, mivel bizonyos szempontból átláthatóbb, tagoltabbak a feladatkörök. Bár az ügyintézők így is eléggé leterheltek a bürokrácia útvesztői miatt.

2013. január 1-én a járások száma 175 volt, de számuk 2014 év végére 174-re csökkent a Polgárdi járás megszűnése miatt.

Budapesten a fővárosi kerületi hivatalok felelnek meg a járási hivataloknak, összesen 23 ilyen jellegű járás található.

Az államigazgatási feladatokat ellátó köztisztviselők a települési önkormányzatoktól átvételre kerültek. Az ingó és ingatlanvagyonok melyek az államigazgatási feladatellátást szolgálták ingyenes használatba kerültek. Úgynevezett járási biztosok tárgyaltak a jegyzőkkel és polgármesterekkel, az átvétellel kapcsolatos ügyintézésről, előkészítették a vagyonátadást.

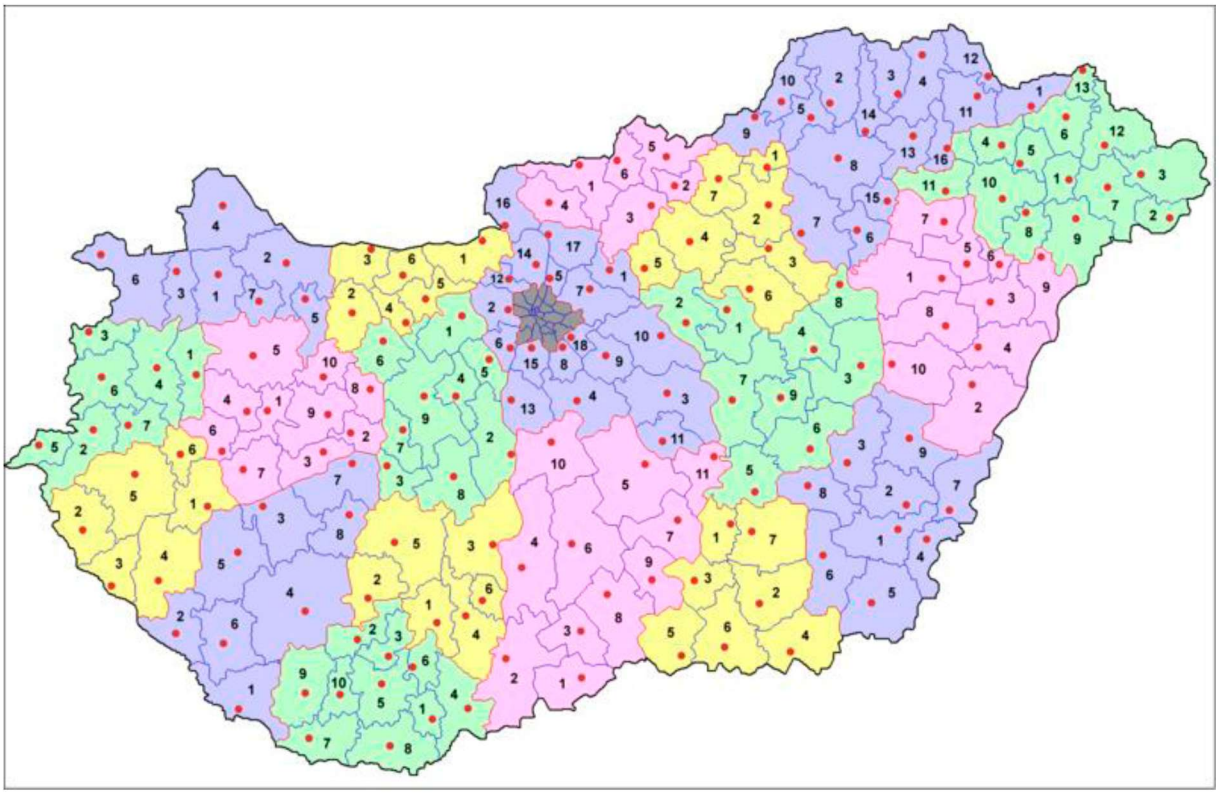

2. ábra Magyarország járásai 2013. január 1-jén a 218/2012. (VIII. 13.) számú kormányrendelet szerint. A járási székhelyek megjelölésével.[40]

6. Összegzés

A rendszerváltás óta eltelt közel két évtized alatt megfigyelhetjük, hogy a segélyezési rendszer a mindenkori aktuális kormányokat nehéz kihívás, feladat elé állítja, állította. Nagyon nehéz, véleményem szerint szinte lehetetlen egy olyan segélyezési rendszer kialakítása, ami mindenki számára elfogadott. Úgy gondolom egy jó segélyezési rendszer kialakítása elsősorban nem pénzkérdés.

A magyar állam biztosítja e rendszer fenntartását a szegények megsegítését, amit az Alaptörvényünkbe is belefoglaltak. Szükséges a rászoruló emberek anyagi megsegítésén túl, az ingyenes szakmai képzések biztosítása. Olyan végzettség megszerzése, amivel a lakóhelyükhöz közeli munkahelyeken el tudnak helyezkedni. Tréningek szervezése azon embertársaink részére, akik hosszabb ideje különböző okokból nem csatlakoznak be a munka világába.

[40] https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_j%C3%A1r%C3%A1sainak_list%C3%A1ja (2018.01.02.)

Napjainkban általános problémának mondható egy olyan réteg kialakulása, akik a segélyezési rendszer huzamosabb igénybevételéből próbálják biztosítani a megélhetésüket. Ezt a jelenséget a Magyar Állam is felismerte és ezért különböző programokon keresztül próbálja meg a segélyezetteket a munka világába visszajuttatni (például: különböző foglalkoztatást elősegítő programokkal, út a munkaerőpiacra programokkal).

A rászorultaknak is érdemesebb a munkával próbálkozniuk, mint tartósan a segélyezési rendszerben maradni, mivel a támogatási összegek elég minimálisak. A foglalkoztatás helyettesítő támogatás nagysága jelenleg 22800,- forint, de viszonylag hosszabb ideig, egy évig kapható, ha fennállnak a jogosultsági feltételek. Manapság mire elég 22800,- forint? Egy kisvárosban egy átlagos albérlet 40-50 ezer forint között mozog. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy aki kikerül a munkaerőpiacról, normális esetben az lehet a célja, hogy minél rövidebb időn belül visszakerüljön a munka világába. Az álláskeresési járadék maximum 90 napig igényelhető.

A jobboldali Kormány fontos lépésének tekinthetjük a közigazgatási rendszer egységesítését. Ennek következménye, hogy az önkormányzatok hatásköréből a járási hivatalok hatáskörébe került át a támogatások nagy része. Egységes országos rendszer kialakítása, illetve egységes eljárási rend megteremtése volt a cél. Az önkormányzatok hatáskörében olyan segélyezési fajták maradtak, amelyek a helyi emberek igényeihez, illetve a település teherbíró képességéhez alakíthatók.

Úgy gondolom az egységes rendszer kialakítása nem volt rossz gondolat, de az alapproblémát nem oldotta meg. Akik huzamosabb ideig a szociális rendszer részesei, számukra a kitörés lehetősége nagyon csekély. Fontos lenne a támogatások nagyságának megemelése, de természetesen emellett egy szigorú ellenőrzési rendszer kidolgozása. Jogtalanul a segélyezési támogatásokat ne lehessen igénybe venni. Jelenleg a rendszernek ez nagy hiányossága. Szorosabb együttműködésre lenne szükség a különböző hatóságok között. Elképzelhető, hogy a drasztikusabb lépések a társadalomban eleinte nagy felháborodást keltenének, de idővel így talán kialakítható lenne egy élhetőbb, elfogadhatóbb támogatási rendszer. Talán így kiküszöbölhetővé válna a rendszert jogtalanul használók köre. A ténylegesen lecsúszottak, bajba kerültek méltányosabb megsegítése nagyobb hangsúlyt kaphatna.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendszer által nyújtott szolgáltatások az ügyfelek képessé tevéséről kellene, hogy szóljanak, azonban ők inkább a passzív „élvezői". Hosszú távon minden szempontból előnyösebb a prevenció a korrekció helyett.

Ezen irányvonal mentén egy új szolgáltatás típust vezet be a Magyar Kormány, melyre vonatkozóan a Magyar Közlöny 6. számában már megjelent a 2/2018. (I. 18.) EMMI rendelet A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosításáról.

Az új tevékenységi kör az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás. Célja a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, csökkentése.
A tevékenység során a szociális szakember interdiszciplináris tudását kiaknázva egyéni, csoportos, közösségi munkával és ifjúságvédelmi feladatok ellátásával hozzásegíti a gyermekeket a koruknak megfelelő nevelésbe és az oktatásba való beilleszkedéshez, a tanulmányi kötelezettségeik teljesítéséhez, a tanulmányi előmenetelükhöz. Ez jelentősen befolyásolja a későbbi munkavállalásukhoz kapcsolódó lehetőségeiket és a munkaerőpiaci helyzetüket.

A szakember rendszeres jelenléte a közoktatási intézményekben lehetővé teszi a gyermekek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők korai észlelését és ezek feltárását. Ezáltal nő az esélye annak, hogy minél több diák piacképes tudással lépjen ki a munka világába.
A prevenciós csoportos tevékenységek során lehetőség nyílik a szolgáltatás céljaként kitűzött egészségnevelés megvalósítására, így hozzájárulva ahhoz, hogy megfelelő szemlélettel és értékrenddel bíró, tudatos életet élő fiatalok kerüljenek ki az iskolákból. Ezáltal nagyobb az esélyük arra, hogy a társadalom egészségtudatos tagjai legyenek, és ne kerüljenek be a szociális ellátó rendszer ügyfélkörébe.

E tevékenységi kör személyi feltételei a következő:

- 1000 fő köznevelési intézményben nyilvántartott gyermekre vetítve 1 fő óvodai és iskolai szociális segítő alkalmazható

A szolgáltatás mintegy hidat képez a közoktatási, köznevelési intézmények és a szociális ellátórendszer között. Ezen tevékenység egyfajta megoldást jelenthet a szociális problémák kezelésére, mivel már gyermekkorban elkezdődik az életre való felkészítés.

A rendszerváltás után a segélyezési rendszerben egyfajta zavart figyelhetünk meg. A segélyezési rendszer teljes mértékben az önkormányzatok hatáskörébe tartozott, ezért mondhatjuk, hogy ez a feladat helyi közügynek volt tekinthető, de a költségvetési törvényben foglaltak meghatározták az önkormányzatok mozgásterét. A különböző települések egymástól nagyon eltérő gyakorlatot alkalmaztak a segélyezési típusok felhasználását illetően. Ezért a döntéshozók feladatuknak éreztek a szociális terület megreformálását, az egységes gyakorlat kialakítása végett. Ennek következtében jött létre a járási rendszer, ami az egységes eljárási rend kialakítását tette lehetővé. Megítélésem szerint a szociális segélyezési rendszer támogatási része nem változott jó irányba, mivel a támogatások mértéke nagyon alacsony. Attól, hogy országosan kialakult az egységes szociális közigazgatási rendszer, ettől még a segélyezési rendszerre rászorult embertársaink helyzete nem változik pozitív irányba.

Úgy gondolom, megoldás lehet a hatóságok szoros együttműködése. Egy országos adatbázis létrehozása, ami tartalmazná a segélyezésben részesítettek személyi adatain túl a jövedelmi viszonyait is. Természetesen szigorú ellenőrzési feltételek vonatkoznának az ügyintézőkre is.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a mindenkori szociális segélyezési rendszer az adott korra jellemzően figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági, politikai szempontokat.

Bibliográfia

HOFFMAN István: *Szociálpolitika, szociális ellátások.* NKE, Budapest 2014.

HOMICSKÓ Árpád Olivér: *A magyar társadalombiztosítási és szociális ellátások rendszere.* Károli Gáspár református Egyetem, L' Harmattan Kiadó, Budapest 2016.

Közigazgatási alapvizsga. Negyedik, hatályosított kiadás, 2017.

MÓZER Péter és mtsa: *A segélyezési rendszer változásai.* Esély 2015/3.

PIK Katalin: *A szociális munka története Magyarországon (1817-1990).* Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 2001.

TOMKA Béla: *Szociálpolitika a 20. századi Magyarországon európai perspektívában.* Századvég Politikai Iskola Alapítvány, Budapest 2003.

TOMKA Béla: *Szociálpolitika Fejlődés, formák, összehasonlítások.* Osiris, Budapest 2015.

Internetes hivatkozások:

A járási hivatal és a hivatalvezető feladatai.
https://kozigazgatas.magyarorszag.hu/intezmenyek/450021/450023/450206/450271/jaras.html (Levétel ideje: 2017.12.31.)

DR. BENCSIK Mária: *A magyar társadalombiztosítás története és intézményei.* (Levétel ideje: 2017.12.12.)
https://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/TB_tortenete.pdf

FERGE Zsuzsa: *A magyar segélyezési rendszer refotmja.(III.)*
http://www.esely.org/kiadvanyok/1996_2/amagyarsegelyezesi.pdf (Levétel ideje: 2017.11.26.)

FERGE Zsuzsa: *Szociális törvénykezés a rendszerváltás óta.*
http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/ferge_szocialis_tv.pdf (Levétel ideje: 2017.11.28.

HOFFMAN István Phd., dr. habil: *Néhány gondolat az önkormányzati segélyezési rendszer átalakításának egységes kérdéseiről.* https://jegyzo.hu/nehany-gondolat-az-onkormanyzati-segelyezesi-rendszer-atalakitasanak-egyes-kerdeseirol1/ (Levétel ideje: 2018.01.30.)

HVG.HU: *Mire megsvédülünk: mi várhat a magyar jóléti rendszerre.* http://hvg.hu/itthon/20110124_joleti_allam (Levétel ideje: 2017.11.26.)

Kormányhivatalok: *Március 1-jével átalakul a szociális ellátások rendszere* http://akadalymentes.kormanyhivatal.hu/hu/tolna/hirek/marcius-1-jevel-atalakul-a-szocialis-ellatasok-rendszere (Levétel ideje:2017.12.01.)

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTÉRIUM: *Magyary Zoltán Közigazgatás Fejlesztési Program (MP 11.0) A haza üdvére és a köz szolgálatában. 2011. június 10.* https://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/8/34/40000/Magyary-Kozigazgatas-fejlesztesi-Program.pdf (Levétel ideje: 2017.12.31.)

Magyarország járásainak listája https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_j%C3%A1r%C3%A1sainak_list%C3%A1ja (Levétel ideje: 2018.01.02.)

MÓZER Péter: *Az önkormányzati segélyezés alapvonásai 205-ben.* http://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/szocpol/20160823_szocpol_monitoring_5_mozer.pdf (Levétel ideje:2017.11.27.)

MUHI Erika: *A rendszeres szociális segély újraszabályozásának problémái.* http://epa.niif.hu/02300/02334/00003/pdf/EPA02334_Fundamentum_2000_03_136-138.pdf (Levétel ideje: 2017.11.26.)

NÉPESSÉG.COM: *Sárvár népessége* http://nepesseg.com/vas/sarvar (Levétel ideje: (2017.12.30.)

SZALAI Júlia: *A jóléti fogda - I.* http://www.esely.org/kiadvanyok/2004_6/szalai.pdf (Levétel ideje: 2017.11.26.)

SZALAI Júlia: *A szociális segélyezés „használól”.* http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/szalai_szocialis%20segelyehttp://www.tarki.hu/hu/news/2016/kitekint/szocpol/20160823_szocpol_monitoring_5_mozer.pdfzes.pdf (Levétel ideje: 2017.11.29.)

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Szakdolgozatomat magam készítettem, azt sem más műhelymunka kurzusra, sem szakdolgozatként, sem ezen, sem más egyetemen és szakon, sem én sem más be nem adta értékelésre.

Mindezek alapján jelen dolgozat önálló munkám, annak elkészítésekor betartottam a szerzői jogról szóló 1999. LXXVI törvény szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Fentieken kívül kijelentem, hogy az önállóságra vonatkozóan, a dolgozat készítése közben konzulensemet nem tévesztettem meg.

……

hallgató aláírása